

САНТА ОЛОХ

Х а б ы а т

1931 снл алтынны
15 нунгтэй тахсар

ССКП ЧУРАПЧЫТААБЫ РАЙНОМУН УОННА НАРОДНАЙ
ДЕПУТАТТАР ОРОЙУОННААБЫ СОВЕТТАРЫН ОРГАНА

№ 61 (6197)

1985 снл. Ыам ыйн 18 нунд
СУБУОТА

Сынзата
3 харчы.

СОВХОЗ ПРОИЗВОДСТВОТЫГАР БИРИГЭЭДЭНЭН БЭДЭРЭЭТ

Республика совхозтарын ис-хааайыстыбаннай ахсаанга киллэрлибт бастын производственнай коллективтара үлэ тэрэһини тупсары уонна онорумтуотун үрдэтин, бородуусууа хаачыстыбатын тупсары, себестоймоһи нымтатын дьобуунаах ферматан биригээдэнэн бэдэрээт буоларын итаватиннаахтык да-наастаатылар. Бу прогрессивнай форма тыа сиритэр улам кини-ник олохтоон, кедьүүнэ улаатан иһэр.

Ыһиги оройуонхун тыатын хааайыстыбатыгар биригээдэнэн бэдэрээт киллэрин сараалламга үлэс сыла. Ол эрээри бу сүктэн суолталаах ыһыа эрбиклэрин курдук кинирик олохтоон, улахан кедьүүнэ бнэрэ илик. Тыа хааайыстыбатын управлениета уонна совхозтар салаалара дымаланы иһэн-тоһон үөрөтүннн тэрийбэ-тэхтэрин түжүгэр бэдэрээккэ киллэрлибт эвенолар баһыйар үгүстэрэ дуогабардарын толорууга көрө суохтук үлэлээн кэллэр. Ааспыт сылга оройуон совхозтарыгар итинник ыһыаан 80 коллектив үлэлээбитэ. Омос көрдөххө, ахсаан өттүнэн албах кур-дун да, дыһтар, бэдэрээтэһин, сүрүннээн, сезоннай үлэлэргэ тэ-риллэбитэ. Оттон ыһах сүөһүнү итингэ бу прогрессивнай форма баччаанга днэри сөптөөхтүк олохтоомото. Совхозтар салааааччы-лара быһыл дараан бу сүрүн салаара хааайыстыбаннай ахсааны киллэрингэ суолта биэрбэккэ олороллор.

Сотурутаагыта ССКП райкомун бөрүтүгэр хааайыстыбаннай ах-сааны уонна биригээдэнэн бэдэрээт салгы олохтооһун дьаһаллара бнэргэтиллибиттэрэ. Оһоо үлэни тэрийин бу дыһт-чахчы кедьүүс-тэх чымыатын сүөһү интенигитер кинирик олоххо киллэрэр бул-гучталаада тоһоһоһон бэлиттэннэ. Совхозтар парткомнарын, ыһахтаабы партиянай тэрилтэлэрин интенигитер чопчу сөрүктэр тургурулууннар. Кинилэр бу дымалада ураты болломтоһу уулар, производство бары салааларын специалистарын, үлэ коллектив-тарын эрдэттэн кичэллөөхтүк бэлэниир, бэдэрээккэ киллэрт кол-лективтарга куннэтэ көмөлөһөр эбээһинэстээхтэр. Үлэ коллектив-тарыгар уонна специалистарга аналлаах үөрөх тэриллээхтэх. Он-но, үрдүттэн үөрөтүннэн муһурдаамакка, үлэни тэрийин уонна кө-рүлөөһүн бригаднай форматтын сыалын-соруугун, тутулу, суолта-тын хас бирдани рабобайга снйилин өйдөтүллүөхтэх.

Биригээдэнэн бэдэрээт киллэрингэ баччаанга днэри совхозтар-га, сүрүннээн, экономистар өрө дьарыктаммыттара улахан итэсэс быһымынан бэлиттэнэр. Ааран-суоттаан үлэлээһини сайыннара-га директортан салаалан хас бирдани эвенэ салааааччытыгар тннэ сирей эппиэтинэстээх буолары снйинэххэ.

Тыа хааайыстыбатыгар бары үлэ коллективтара чугастаары үс сылга бэдэрээккэ киллэриллэллэрэ быһаанналар. Оһон 1985 сылга маньык ыһыаан үлэлэир коллективтар ахсааннарын салгы интенигитер 75 ырыһыамакка, ыччат сүөһүнү итингэ 35 ырыһыамакка тнэрдиллээхтэх, сүөһүнү интенигитер уотар уонна мөччирэһтэ төлөһүтэр эвеноларга бука барыларыгар уонна хас төрдүс маньык фермаларга бэдэрээтнэн үлэлээһин олохто-нуохтэх.

Үлэ тэрэһинин уонна төлөбүрүн бу прогрессивнай форматтын киллэрингэ коллективтар састаалтара уларыйа-таларыа турара улахан иһэйдэри үөскөтөр. Оһон сибэстөөн республика сорох хааайыстыбаларыгар маньык фермалары ыһыта коллективнай дуогабардары сезонунан түһэрсэллэр. Ол эмнэ кедьүүстэргэ кө-һүннэ. Мөччирэһтэ ыдара сараалламхатарын киниэ сайынгы се-зон устата бэдэрээтэһин ыһыаатын иһэн-тоһон үөрэтээххэ, маньык фермалар бастайааннай састаалтаах эвеноларын иһэр-дэталлаан коллективнай дуогабардары түһэрсэххэ.

Хааайыстыбаннай ахсаан сорулахтарын аһардас үүтү ыһыа-га өрө тнэрдннэн муһурдаамакка, өрөсүөт кээмэйн ыһыта ырытан оноруохха, чүөлнэйдэхха. Ферма үлэтин салайыа, кон-туруулааһын үлэһиттэргэ бэйэлэритэр (биригээдэ советыгар) сүктөрүлэр буолларына биригээдэнэн бэдэрээт дыһт-чахчы кө-дьүүстээхтнэ олохтоһуо. Фермага хас бирдани маньыккыт, бос-туук үлэ бүтэһкээх түмүгэр сирей эппиэтинэстээх, интенигит-тээх буоларын снйинэххэ.

Быһырын бэдэрээккэ киллэрт коллективтарга үлэ төлөбүрүн олохтооһунга алдастар, кетүтүүлэр таһаарыллыбыттара, ол сорох өйдөмөү өрүттэри үөскөһитэ. Оһон тыа хааайыстыбатын уп-рэвлениета республика бастын производственнай коллективтарын оһыттарын үөрөтөн үлэ төлөбүрүтэр чопчу рекомендацналары ырытан онорон совхозтарга тнэрдэрэ наада.

Совхоз производствотыгар биригээдэнэн бэдэрээт кнэтик, кө-дьүүстээхтнэ олохтооһун—партиянай тэрилтэлэр, хааайысты-баннай салааааччылар, специалистар, салаа бары үлэһиттэрин тнэрен турар дьобуунаах сөрүктэра.

100 ударнай күннэриэ

Эрилик Эристин аатынан сов-хозка «Хас бирдани гектар хо-дунаттан—муһутуур элбэх сүө-һү аһылытын!» днэи девизтээх 100 ударнай күннэргэ үлэлэр тэрэһиннээхтнэ саллаллар: 6 километр усталаах бүтэйдэр өрөмүөннннлэр, 5 километр-даах күрүө тутулуна, 150 гек-тардаах ходоһа сндрэ өртөннө, 800 гектарга уу халытылына. Бу күннэргэ минеральнай уо-буруууну киллэрин сараалла. Итингэ «Сельхозхимия» холбо-һук механизатордара көмөлө-һүөхтээхтэр.

От хомууртар бэлэмнэнин Хоптобо уонна Хадаар отде-леналарыгар ордук тэрэһин-нээхтнэ ыһылаа.

Ю БОРИСОВ.

«ЧУРАПЧЫ» совхозка от хо-мууртар бэлэмнэнигэ биллэ-риллэбт ударнай күннэргэ бы-лаанамыт үлэлэр сорох көрүн-нэрэ төлөрүлээн иһэллэр.

Ол курдук, «Сельхозхимия» холбоһук механизатордара сов-хоз 600 гектардаах ходоһала-рыгар минеральнай уобуруула-ры киллэрдилэр. Е. Д. Манаров салайар лугомелиоративнай этэ-рээтэ 100 гектардаах ходоһа уууу халытта.

Совхозка уопсайа 5 кило-метр усталаах бүтэй өрөмүөннө-нө.

Е. СЛЕПЦОВ.

БОЛУГУР отделениетын ходо-һаларыгар лугомелиоративнай этэрээт 400 гектарга уууу ха-лытта. 200-төн таһа гектарга минеральнай уобуруулар бил-лэриллннлэр.

Аналлаах эвенэ тэриллэн 4 километрдаах капиталнай бүтэй маһын сороһуонкалаата.

А. ПАВЛОВ.

Карл Маркс аатынан совхозка 2100 гектардаах ходоһа өр-төннө, 15 километрдаах күрүө өрөмүөннннэ, сана бүтэй ту-туутугар 700 устуука бадаан маһа бэлэмнннэ, 4 бөрөстүөй быһыт оһоһулуна, 2 насоснай станция бэлэмнннэ.

Н. ШЕСТАКОВ.

КОММУНИСТИЧЕСКАЙ СУБУОТУННЬУК ТҮМҮКТЭРЭ

ССКП Кини Комитета, ССРС Министрдрин Совета, ПСБКС уонна ЫБСЛНС Кини Комито-та рабобайдарга, колхозтаахтарга, инженернэй-технической үлэһиттэргэ уонна сулууслалаах-тарга, ыччаттарга, Советскай Армия уонна Флот буойуннарыгар, сэрин уонна үлэ ветеран-нарыгар, Улуу Кыһыны 40 сыла туолуутугар аналлаах коммунистической субуотунньукна ак-тивнайдык ыһтыбыттарга барыларыгар бэйэ-лэрин харыстамнат уонна төлөбүр суох үлэлэ-рин иһин ис сүрөхтэн маһаньылар.

Коммунистической субуотунньук тэрэһин-нээхтнэ атаарылына, үрдүн онорумтуолаах үлэһэн бэлиттэннэ. Эрдэтээи азыһыан, ки-ниэхэ 154 нөлүүөн кини ыһына, 185 нө-

Эһиги бу снимкака көрөр За-рия Трофимованы 1974 снл-лаахха Төһүлүтээги СПТУ-ны снйиниллээхтнэ бүтэригиттэн оһору-дьаһагы хааччыны произ-водственнай управлениетыгар инстенигитинэн үлэлээбитэ.

Оһыттаах инстенигити управ-

ление салаатыта быһырын Сн-лааннаабы филиалга үлэһэ ыһы-та. Мария оһоо да' бэйэтин үрдүк квалификациялаах спе-циалист быһымынан көрдөрө. Кини былааччыларын, снннө-ру, эр дьон көстүүмнэрин куруу-туу саһасчыттар санааларын хоту тупсабайдык быһан, үчү-гөйдик тнэри дьон-сөргө маһта-лын ылар, былаанын маһыа аһаран иһэр.

П. Оконешников фотота.

Оройуон бааһыналарыгар

Ыам ыйын 17 күнүлээри туругуан оройуон совхозтарыгар снйиг саптары 4578 гектарга ыһытылына, 320 гектар бааһына бараналлаа, 835 гектар дьскаланы уонна культивациаланы, 1700-чэка гектар луцениеланы, сааскы хорутуу 550-ча гектарга ыһытылына.

Хааайыстыбалар үгүстэригэр почваны таһастаһын сунь-уон снтариллэн агрегаттар снэмэни ыһыта кннрэн эрэллэр. Бу үлэни оройуонка бастакынан «Мугудай» совхоз Төлөһөөһү от-делениета сараалабыта.

Уопсайынан, тыһыым күн-дыах хонуу сааскы үлэлэрин бил-лэрдик атахтаата, сорох сндрэргэ снйиг куоттары таһаарылына. Сөрүк днэһтэ: сарааланан өрөр ити күннэри толору туһанын ыһыаа тнэри тнэһиннэ, таачыстыбалаахтык ыһыта.

Тыа хааайыстыбатын управлениета.

ОДЬУЛУУН механизатордара сааскы хонуу үлэлэрин үчүгэй тнэһиннээхтнэ ыһытаалар. Бааһы-наларга алта тракторнай агрегат тохтоло суох үлэлир. Механи-затордар Н. Д. Турнтаев, Н. Н. Артемьев, В. А. Ефремов уонна Д. Д. Кинигин үрдүк онорумтуо-лаахтык үлэлээн бэдэрээтнэ ту-ругуан 769 гектарга снйиг сап-тардылар, 509 гектарга луце-ниеланыны ыһытылар, 90 гек-тары бараналаатылар.

Сааскы ыһы үлэлэригэр сов-хозка практикаларын кнннр 13 №-дөөх СПТУ үөрэнээччилэ-рэ көмөлөһөллөр.

П. Аржанов.

ЧАКЫР оһыттаах механизатордара Р. Т. Кузьмин уонна Н. Н. Неустров сүөһү аһылыта буолар культуралар ыһылары-гар 30 гектардаах Куталаах баа-һыаатын үчүгэй хаачыстыба-лаахтык хорутан бэлэниэтнлэр. Н. Б. Адамов селлаһыта В. М. Сидоровтыын бүтүнүттэн күөх маһсааа ыһыны сараалаатылар.

Г. Кузьмин.

ХАТЫЛЫ. Субуруускай заты-нан совхоз кини отделениеты-гар үрдүк үүнүү эвенотун снлэ-бааччы С. С. Яковлев уонна оһыттаах механизатор С. Н. Литвинцев снри таһастаһынга бастакы күннэртэн көхтөөхтүк үлэли снлдьааллар. Кинилэр 810 гектарга снйиг саптарар былланиахтарын толорон эрэл-лэр. Маһа механизатордар Г. Г. Кривошапки, Е. С. Захаров уонна Н. А. Протопопов 300 гектары культивациалаатылар. Кинилэр итин тас өттүнэн туорахтаах культураларга 39 гектары, хортуонсуйга 20 гек-тары хоруттулар.

Эвенэ снэмэни түһэрини ба-дэрээгиттэн сараалаа. Бу үлэни В. Д. Батарин салайар. Хатылыга сааскы ыһыага 13 №-дөөх СПТУ 11 комсомолна кэлэн көмөлөһө снлдьааллар.

Быйыл днэһиннэн 762 гектар-га, эбнэс уонна горох 310 гек-тарга ыһыллаахтэх. Оһу ыһы-гас агрономической болдьоххо хаачыстыбалаахтык ыһытар со-рук турар.

В. Старков.

Сарсын—В. И. Ленин аатынан Бүтүн Союзтаабы пионерскай тэрилтэ төрөөбүт күнэ БЫРААҤЫННЫЫККЫНАН, ПИОНЕРИЯ

КЫҤЫЛ ХААЛТЫС

КИМ ДА УМУУЛЛУБАТ, ТУОХ ДА УМУУЛЛУБАТ

Аба дайду Улуу сэринтигэр советскай норуот фронтка уонна тыылга нөрдөрбүт хөрсун быһыыта үйэлэргэ умнуулуу суоба. Аба көлүөнэ үтүө үгэстэрин бүтүн эдэр көлүөнэ салгыыр, үйэтитэр. Оройуон пионердара Улуу Кыайыы 40 сылын нөрсө элбэх өрүттэх үлэни ыыттылар.

Бары дружиналар кыһыл суолдуйтара «Аба дайду Улуу сэринтин летопись» операцияга активнайдык кыттан Ийэ дайду нөмүскэллэргэ кыттыбыт буйуттар, тыылга кыайыыны уһансыбыт хоодуот үлэһиттэр тустарынан матырыйааллары, кинилэр актыларынан хомуйдулар. Олорго олоруун букаллар оҕордулар, истикэнэ хайыаттарын таһаардылар, кылаас чаастарын, пионерскай сбордары ыыттылар. «Билиги дыһ-нэргэн сэрин сылларыгар», «Билиги дыһ-нэргэн медаллара (орденнара)» темаларга ытыллыбыт кылаас чаастара, нэһилиэк ветераннарыгар, оскуола Аба дайду Улуу сэринтин кытта сибээһин нөрдөрүгэ аһамыт стандарттар олохтоох матырыйаалларга олоруун оҕоруллубуттара өрдүк кэрэхсэбиллээх.

Бу дьаһалга хас биридии оскуола айымнылаахтык сыһыаннаспытын бэлиэтиэххэ наада. Холбоор, Хатылы орто оскуолатыгар үөрэх дьыла сабаланыытыттан «Кыайыыга—салют!» девининан кылаастар икки ардыларыгар социалистическай куоластыны ытыллына. Аһа үөрэнээччилэрэ «Ленинград блокадата», «Москва аһыгар кыайыы» тематическай биччэрдэри, эр санааланы нэһилиэтин ыыттылар. «Герой-пионердар», «Советскай саллааттар хөрсун быһыылары» темаларга кэрэхсэбиллээх бэсиздэлэри оҕордулар. Кытаанахтар «Аба дайду Улуу сэринтэ» уруһуй нөмүрсун тэрийдилэр, «Ким да умнуулубат, туох да умнуулубат!» девизтэх концерт нөрдөрдүлэр.

Бары оскуолалар пионерскай дружиналарга ветераннарга тимуревскай наменү оҕордулар, Эйэ дьаарбаһналарын, коммунистическай субуотунньунтары тэрийэн Эйэ советскай фондугар үп киллэрдилэр.

Дружиналар оройуонга ытыллыбыт байыаннай-патриотическай ырыа фестивалыгар, уус-уран оҕоруун биччэпкэлэригар, «Мин аан дайдуу нөрөбүн» уруһуй, «Эйэ иһин куоластыбын» дьыла темага өйтөн суруйуу нөмүрсунулар, «Күөх былаатчаан» операцияга активнайдык кытыннылар. «Мин дыһ-нэргэнни дьылбата—дайду дьылбатыгар» девининан ытыллыбыт өйтөн суруйуу нөмүрсунулар кыттан Чурапчы адыс кылаастаах оскуолатын үөрэнээччилэр Афоня Петров ЫБСЛНС обкомун Бочуотунай грамотатынан наһараадалаһа. Эмиэ бу оскуола туйгун үөрэнээччилэр Аля Морфунова «Эйэ иһин куоластыбын» темага сочинение суруйан оройуонга бастаһы иһстэлэһэ.

Улуу Кыайыы 40 сылын нөрсө ытыллыбыт үлэлэр түмүктэрэ «Зарница» байыаннай-патриотическай сеньюу нэһилгэр таһаарыллыахтара, кыайыылаахтар быһаарыллыахтара.

Билигин эдэр ленинцэтар кинилэригэр ханнын соруктар тураллары? Бастаһытынан, Аба дайду Улуу сэринтин летописьны үөрэтти бири биччэпкэлээх үлэ буолбатах, кини өссө диригэтиллээхтээх, өссө далаһыннаныахтаах, муньуулубут матырыйааллар чөмчөтүллүөхтээхтэр. Холбоор, Хатылыга, Дирингэ курдуун музейдары, албан аат хосторун тэрийтэлиэххэ сөп. Иккиннини, билигин хөмүйүллубут сөрөх матырыйааллары чуолкайдатылаахха (дьоннор ааттарын, наһараадаларын, сэриилэспит, үлэлээбит сирдэрин). Үсүнүни, бары оскуолаларга ветераннары кытта көрсүһүү, эр санааланы уруоктарын курдуун үгэс буолбут дьаһаллары атыттарынан өссө байытыахха. Төрдүнүн, хас биридии дружина үлэтин-хамнаһын туһунан докууменнары иһчэллээхти оҕоруохха уонна сүтэрбэһ-оһорбөһкө харайан эдэрдэргэ архив быһыытын туттаран иһиэххэ.

Эдэр ленинцэтар, ким да умнуулубат, туох да умнуулубат дьэ норуот өрөгөйдөөх тыллара аһиги үлэһит девининан буолуохтуннар!

ПИОНЕРДАР ОРОЙУОННААБЫ ДЫЗЛЭРЭ.

ГЕРОЙДАР ТУСТАРЫНАН

Оскуолабытыгар Улуу Кыайыы 40 сыла туолуутун көрсө элбэх кэрэхсэбиллээх дьаһаллар ытыллынылар. Холбоор, билигин этэрэппитигэр Советскай Союз Геройа Зоя Космодемьянскаа аһаллаах пионерскай сбор буолбута. Баһаатыһыт Зоя Кривошапкина Герой туһунан кинигэттэн быһа тардан аһамта, звенолар икки ардыларыгар күрэхтэһи ытыллыбыта.

Оскуолабытыгар албан аатырбыт артиллерист Г. Д. Прото-

дьяконов кыһа Анастасия Гаврильевна маддьытааһына эмиэ умнуулубат ойдобулу хаалларда. Биир дайдулаахпыт, Сталинград күүскээһин, активнай кыттылаага Гавриил Дмитриевич Протокодемьев туһунан элбэх сажаны биллибит, бойбуой дөбөттөрүн кытта түспүт хаартыскаларын көрдүбүт.

Сардана ПОПОВА.

VI кылаас үөрэнээччилэр.

Хатылы.

«ЭЙЭ САДТАРА» ОПЕРАЦИЯ

Итинник ааттаах операцияга билигин кылааспыт быйыл үйө сылын кыттар. Эйэ аһаллаах пионерскай сбордары, кылаас чаастарын ыыттыбыт. Эйэ иһин куоластааһылар илин баттаһыннарын, Эйэ фондугар үп хомуйдубут.

Сэрин аан дайду норуоттарыгар аһалыт эдэрхалла элбэх. Оа эрэри сэринини иһтирөөччилэр билигин даһаны өдүүнү төлө тардарган туттунар санаа-

дара суох, планетаны ядернай түгнэһингэ тиэрдиэхтири баһараллар. Ону утаран кылааспыттар өйтөн суруйуу нөмүрсун ыһаһаһыт. Афоня Петров үлэте оройуонга ытыллыбыт «Мин Эйэ иһин куоластыбын» дьон өйтөн сүрүйуу нөмүрсунга бастабыта. «Эйэ садтара» операция салһанар.

Аля МОРОФУНОВА.

Чурапчы адыс кылаастаах оскуола.

МИН ҮӨРҮҮМ

В. И. Ленин төрөөбүтө 115 сыла туолар күнүгэр пионерга киирдим. Коммунистическай партия, Улуу Ленин дьыллаларыгар бэриниллээх буоларга аһаар өттүм. Үөрүүлээх сбор

күннүттэн «Три весны Ленина» дьэ кинини көрдүм.

Бу үөрүүлээх күмүм хаһан да умнуом суоба.

Людя НОГОВИЦЫНА.

Чурапчы орто оскуола.

Аба дайду Улуу сэринтигэр Чакыртан 98 киһи ыттыбытыттан 39-ра эргиллээхтэртэр. Билигин нэһилиэккэ 9 сэрин ветераннара олоролор. Кинилэр, төһө да ырыйдаллар, производствога, общественной олоххо активнайдык кытталлар. «Бойбуой үтүөлэрин иһин» медаллаах, быйыл 90 сааһын туолбут Степан Павлович Митингэ тийэ сайын аһсын өттүлүлэр.

Ветераннар—өбөлөр күүтүүлээх ыалдытара. Сайыннын наставниктыллар, кыһынын оскуолага сылдьан бойбуой олохторуттан түгэннэри, нэһилиэк историятыттан элбэх кэрэхсэбиллээһи нэһиллэр.

Снимокка: сэрин ветерана Иван Николаевич Нинонов Сима Сергеев аатынан пионерскай этэрэст өбөлөрө ветераннар тустарынан хомуйбут матырыйаалларын билсир.

И. Лебедев фотота.

ИЛИТИН ҮЛЭТТЭН АРААРБАТ

Былырын билиһкэ кылаас чааһыгар биир дайдулаахпыт В. А. Григорьев кален маддьытааһыта. Варвара Афанасьевна 50-с сыллардаахха манна комсомольскай тэрилтэ секретарынан үлэлээбит. Оччотосу комсомолцэтар уонна ыччаттар тустарынан билиһкэ элбэх кэрэхсэбиллээһи нэһсэбитэ.

Билигин кылааспыт тимуревцэтара киниэхэ кехөлөөлөр, соторууадыта баран нас хайыһыттар. Варвара Афанасьевна, төһө да сааһырдар, илитин үлэттэн араарбат: сыл аһын ыһарай көрөр, сайынны өттүүр, ыччаттарга наставниктыр.

Лана ШАДРИНА.

Таня БОЯКИНОВА.

VII кылаас үөрэнээччилэр. Одьулуун.

Эйэ иһин куоластыбыт

Итинник девининан үлэлээтэ Баһы орто оскуолатын Советскай Союз Геройа Ульяна Громова аатын сүгэр пионерскай дружината.

Пионердар сэрин уонна үлэ ветераннарыгар тимуревскай көмөү утумнаахтык оҕордулар, биир дайдулаахтара Аба дайду Улуу сэринтигэр кыттыларынан туһунан матырыйааллары хомуйдулар. Олор түмүктэринин пионерскай сбордары, кылаас чаастарын, о. д. а. дьаһаллары ыыттылар. «Саха сирэ сэрин сылларыгар» (IV кылаас), «Герой-хуораттар» (VI кылаас), «Буйун учууталлар» (VII кылаас) пионерскай сбордар өрдүк кэрэхсэбиллэр. Пионердар «Мин аан дайдуу нөрөбүн» уруһуй, «Эйэ иһин куоластыбын» өйтөн суруйуу нөмүрсунулар активнайдык кытыннылар. Эйэ дьаарбаһкатын тэрийэн Эйэ советскай фондугар 326 солк. киллэрдилэр.

Снимокка: дружина совета субалаһар, П. Оконешников фотота.

Киэн туттабыт

суобастаахтык толорор. Илэҥ кэмпикигэлэри муһаһанан, Оскуолага предметнай

олимпиадаларга кылааһын чиниһи элбэхтигиллээхтик көмүскээтэ.

Үөрөх туйгуна, бастык общественнича былырын Бүтүн Союзтаабы «Орленок» лааһырга сыһыамыта. Бииргэ үөрөнөр өбөлөрө Динаһан киэн туттабыт.

Аня СИВЦЕВА, Сардана ЗАХАРОВА.

Билигин Мугудай орто оскуолатын VII кылааһыгар үөрэнэбит, үөрөхпитигэр бары ситиһэбит, үс оро хаачыстыбага, 2 оро туйгун сыһааларга үөрөнөлдөр. Үөрөх туйгуннарыттан биир-дөстөрө Дина Кривокова кылааспытгар үөрэххэ секторынан үлэһит. Дина общественнай үлэтин үтүө

Аан дайду тематыгар бэснэдэ ◆

ДИПЛОМАТИЧЕСКАЯ АКТИВНОСТЬ

Мам ыйн ортоо үрдүк дипломатический активность бэлэ-типтөн аоста уонна аан дайду-таары быһыы-майгы салгыы сыйдымтыгар дүрүннүк сабы-дыллыахтаах поруоттар икки ардыларынаабы көккэ дыбуун-наах корсүбүүлөрүн бэлэтиинэ.

Венада тутулуга суох уонна дипломатический Австрияны ча-ахтар түһэрин туһунан госу-дарственной дуогабар түһэрилли-битэ 30 сыла түмүктүгэр ана-лаах үөрүү-көсүү буолла. 1938 жыллаахха кулуу тутарга ити дайдуу гитлеровский Германия оккупациялаабытын санаахтаа-наада. Сэрим бүпүтүгэр Авст-рия бейэтин бейэтэ дыһанар го-сударственной буолбута аэро-ри, икки территориятыгар түөрт кы-йылыах державалар—АХШ, Ан-глия, Франция уонна ССРС—са-риилэре төвүрүсүттэрин бы-һыытынан тутулуга суох бу-луутта быһан итээс этэ. Авст-рия сирингэр-уолугар бейэлэрин сабыллыахха күүстэре баалла-рын туһанан арааны держав-лар, сии эмпе Арбаа Германия-ны курдук, Австрияны НАТО-аа тардыахтарын баарбытара. Он-нук быһыыга-майгыга ССРС Со-ветский Армия чаастарын онтон көтөйүтүтүгэр табыгана суруунаахха аахпытта.

Түһэргэр бийиги натовецтар уодаһынаах санааларын сэмэр-бисит. ССРС Австрия прави-тельствотун кытары икки өрүт-тээх, быһаччы көпсөтиилэри мы-шыты итэһинэ кинини кытары көлөи госуударственной дуогабар төрүтүтүн буолбут принциптер туттарынан дуогабардаспытта. Арбаагы державалар биэр сомо-во Австрияны малды нейтраль-найынан биллэрэргэ, ити дайду байыаннай сөмөтөргө кытыба-тыгар уонна бейэтин терри-ториятын атын дайдулар байма-най базаларыгар биэрбэттэр сөбүлүбүтүгэр тийбэттэр.

Венадагы бийикийнай үөрүү-лөр-көтүүлөр отуу сыл апар-аа «түгүгэр Австриятан» тахсыт сэринлэрдээх түөрт держава төс-политический ведомстволарын са-лайлааччыларын бэснэдэллэлэрин илтигэ төрүтүтүн буолулар. Бэснэдэллэни хаанытыгар со-ветский өрүт ассе төгүл Европа-а байыаннай утарыта түрсуу-таймын нактаатарга уонна кон-тигент бары госуударстволара хардарыта барыстаахтык биэр-гэ үлэлэһиинэрин олохтуурга ду-дуһарын биллэрэ.

Хомойуох иһин, АХШ госу-дарственной секретара Дж. Шульц табырыс А. А. Громиконы кы-тары көпсөитингэр этинилэри-төн американыкый өрүт АХШ ад-министрациятын сабыллыахха үлүһүтүнү хаарчактыр туһу-нан сайабылыаһыаһын полити-ка тылыгар дымнаахтык таһа-арга билэи дийэ түмүккэ ка-дыахха тийбэллэбит.

Австрия столицатынаабы бэ-снэдэллэни маллым Вентриада Барнаевский дуогабар кытыы-лаахтара госуударстволар парла-меннарын представительлэрин корсүбүүлэрин кытары алтыста. Ити корсүбүүгэ түмүбүтүгэр Е-вропа уонна аан дайду парламен-

нарыгар уонна парламентарий-дарыгар ирссэһиңэр үрүт өтү-лэригэр буоларга, идэрнай кы-дыһымы суоһааһынаах утары биэр-гэ түмэни охсуһааччылары-нан буоларга, бары бүтүүн айааи уонна куттал суох бу-луутун итэриэстэригэр аан дай-дуулар кини хардарыта көмө-лөсүһүүнү олохтуурга дыһыер-даах мытырыаһы ылынылар. Кинилэр ССШ Кини Комитетин, ССРС Верховнай Советын Пре-зидиумун уонна ССРС Минист-рарин Советын аан дайду иккис сэрингэ бүпүтэ 40 сыла туо-луутун түбэлтэтинэн бары дай-дулар поруоттарын, парламен-нарын уонна правительствала-рын бөдө уонна эрэллээх ай-ыһын холбоһон күүскэ охсуһа-рга көдүлүүр соторутаабы ыны-рыларын өбөрдөлөһүлэр.

Түһэргэр, эмнэ бу күнүгэр-гэ Швейцария столицатыгар Стоко-льмига Европала итэриэсинин, кут-тал суох буолуутун уонна сабы-ллыныны айыны бөдөргөтөр ды-һаллар түстэринан конферен-ция үлэтин сөргүтүтэ. Ити кон-ференция 1984 сылаабы тех-сунуу ортотуттан баалараа сы-ла чуһаһыр кэмтэ саллаһан барда. Кини икки сүһүөхтөөн мытылыа дийэ сабадалаһыта. Бастакы сүһүөгө Европада ба-йыаннай утарыта түрсууну на-мыратарга туһулаһыт итэриэ-синин уонна куттал суох бу-луутун бөдөргөтөр хардарыта си-тэртэр дыһаллар бөлөхтөрүн дүүүлэһиңгэ итэриэ ылыныга аныаһааһа. Ытылылар 1986 сыла бэлэтиинит иккис сүһүөх госуударстволар континентга кут-тал суох буолуутун уонна сабы-ллыныны айыны уобалаһыгар бей-элэрин үлэлэрин салгылаһа-рыгар көлөһүөхтээх суоһалары иккисэ средстволары дүүүлэ-һиңхтээргэ бэлэтиинитэ.

Ол эрээри бастакы сүһүөх ар-даагы державалар буруйдарынан олус тардылыһа. Арбаагылар бийиги байыаннай күүһү хар-дарыта тутуспат уонна өйөл-лөөх сыйыаннаһымылары өйүүр туһу-нан дуогабары түһэрсэргэ эти-битин кытары сөбүлэспэттэр. Ки-нилэр ол сииугар, бейэлэрин тылларынан өтөххө, Европа кон-тинентыгар байыаннай түбүгүрү-лэри «дыһытэ өтөргөргө», атын-чын аттаахха, абаастык түбүгү-рүгэ этэлэр. Онуоха «дыһытэ өтөргө» Холбоһуктаах Штаттар территорияларын, АХШ бийиги дайдубутун утары туһаайыла-быт сэринлэрин сабын сүрүн өт-тө төдүрүтүлүбүт муораларын итэриэ бэйианнай базаларын хабыа суоһаах үбү. Хата хар-дары охсөргө аналлаах сэрим са-ба түмүлүбүт бийиги терри-ториябытын «дыһытэрдэгэ» этэл-лэр. Биллэн турар, итинник «дыһытэрдэрини» кытары бийиги сөбүлэһиңхитин саһаммат.

Көстөрүн курдук, иһинбит-гэр чапчакхытэ суох охсуһуу күүтөр. Ол эрээри ити охсуһуу сыла—бары бүтүүн айыны ха-рыстаан хааларымы уонна бө-дөргөтүү—киини биэр да күн тохтоһоту модьуйар.

А. КРАСИНОВ. (ССТА).

СПАРТАКИАДА ТУМУКТЭННЭ

Оройуон орто оскуолаларын спартакиадаларын программатыгар сеп түбөһүннэ-ран спорт бис көрүгэр: чап-чак атлетикаа, ИТО многоборье-тыгар, национальнай ыстаным-ларга, хапсабайга уонна гире-вой спорка икки күһнээх кү-рөхтөһүн мытылыһа.

Бастакы күн хаардаах-ардах түһөн эдэр спортсменнар, тех-нический көрдөрүүлэри сөчө үр-дүтэ да суох буолла.

ИТО Многоборье-тыгар. Ытыгас дистанцияга сүүрүүтэ, мээчиги, гранатын быраһыга, ыраагы ыстаныга уонна крос-ка сүүрүүтэ оройуон бийиыгы чемпионнарын уонна призер-дарынан буолулар: Дарина Белкина, Гена Неустров, Люба Макарова, Иортуяна Дьяков-ская, Олег Яковлев, Дуня Пла-тонова, Марианна Тоскина, Гена Филиппов (чурапчылар), Кеша Коротких, Аня Лоскина, Саргы Сидорова (мугудайлар), Саша Корнилов, Паша Протопопов, Миша Догордуров (хатылчылар), Саша Давыдов, Руслан Баратов, Жена Неустров, Мотя Кузьмин (интернат-оскуола), Саша Давыдов, Тарас Макаров (сы-лаһынар).

Уопсай хамаанданы түмүккэ чурапчылар бастаһылар, интер-нат-оскуола иккис, Сылаа спор-тсменнара үбүс миэстэлэһиһлэр.

ЧӨПЧӨКН АТЛЕТИКАА бийи-кийнай спартакиада кыйымы-лаахтарынан ааттанылар: ула-хан уолаттарга 100 уонна 200 м сүүрүүтэ—Костя Понсеев (13,2 сек.) 400 м; 800 м—Афона Дьяковская (57,8 сек.); 2 мүнүтэ 10,2 сек.), 1500 м; 5000 м сиргэ—Коля Синцев (4 мүн. 32,1 сек.; 16 мүн. 50 сек.). Бары Чурапчы орто ос-куолатын үөрэнээччилэра.

Улахан кыргыттарга Саргы Иванова (Диринг)—100 м; 200 м, Айта Пермякова (Сылаа)—200 м, Фени Трофимова—800 м, Таяа Илларионова—1500 м (чурапчылар) дистанцияларга биэтэки бастаһынал көлөһүлэр.

Кыра саастаах уолаттарга: 100 м—Петя Попов (Айма), 200 м—Кеша Дьяковская (Айма), 400 м; 1500 м—Сергей Баранков (Чурапчы) чемпион-наатылар.

Кыра саастаах кыргыттарга Аня Луцкая (Чурапчы), Саша

Драгунова (Хатылы) бастаһы-лар.

Уста тохторуһун ойууга Алик Попов (интернат-оскуола) 10 м 85 см ыстаны үчүтөй түмүктөн-нэ. Иккис миэстэа Афона Дья-ковская (Чурапчы) таһыста. Көрдөрүүтэ—10 м 60 см.

Онон бу көрүһтэ аһыа Чу-рапчы орто оскуолатын хамаан-дата бастаа. Хатылчылар ик-кис, Чурапчы иккис хамаандата үбүс буолулар.

ХАПСАБАЙДААН түстүгэ ийааһынарынан Алеша Корнин (45 кг, Кытаанах), Гена Голо-ров (50 кг, Хатылы), Сергей Синцев (55 кг, интернат-оскуо-ла), Тояа Макаров (60 кг, Чу-рапчы) уонна Костя Понсеев (60 кг үһһэ Чурапчы) оройуон чемпионнарын буолулар.

Уопсай түмүккэ бастакы миэ-стэа чурапчылар, иккисэ ха-тылылар, үбүскэ интернат-ос-куолалар таһыстылар.

ГИРЯНЫ аһыымыга хамаан-даттан үсүү кытааччы күрөс быһдыастылар. 50 кг ийааһы-наахтарга Саша Дьяковская (интернат-оскуола) 190 очкуну хомуйан лаппа кыахтарын көр-дөрдө. Киниэхэ 59 очконан са-бырийтаран Дима Макаров (Ха-тылы) иккис миэстэлэһэ. Айаа Макаров (Мугудай) үбүс буолла. 60 кг дьэри ийааһынаахтарга Саша Попов (интернат-оскуола) 94 очкоһынан бастаа, иккис, үбүс миэстэлэри Коля Захаров уонна Тояа Макаров (чурапчы-лар) ыллылар. 60 кг үһһэ ийааһынаахтарга Андрей Анто-нов (интернат-оскуола) чем-пионнаа. Очкото—165.

Онон спорт бу көрүгэр интер-нат-оскуола хамаандата баста-та. Атын бириэстээх миэстэлэри Хатылы уонна Чурапчы орто оскуолалара ыллылар.

АТАХ НАЦИОНАЛЬНАЯ ООП-НЫУЛАРЫГА хамаандалар ба-ры этил-таһыл тардыстылар.

Кылыгыта Кояа Быгачев (Ха-тылы) 36 м 80 см түһөн бартыах-кы көрдөрүүлэһи. Иккис-үбүс миэ-стэлэри 35 м 45 см түмүктөннэ-нэр Афона Дьяковская (Чурап-чы) уонна Жена Сидорова (ин-тернат-оскуола) үлэлэһиһлэр.

Бастаһа Жена Сидорова (34 м 70 см) кылыһылаһынан буол-ла, иккис миэстэа Афона Дья-ковская (33 м 90 см), үбүскэ Коля Быгачев (33 м 30 см) та-һыстылар.

Күрөһхэ Дима Лавров (Оды-луун)—27 м 85 см, Костя Пон-сеев (Чурапчы)—27 м 80 см. Алик Попов (интернат-оскуола)—27 м 75 см көрдөрүүлэһи би-риэстээх миэстэлэри ыллылар.

Кыра саастаах уолаттарга үс көрүгэ сууматынан Яша Окее-нов (Одылуун) кылыһылааһы-нан таһыста.

Уопсай түмүккэ интернат-ос-куола бастакы, чурапчылар ик-кис, хатылылар үбүс миэстэлэ-ниһлэр. Иккис бөлөххө бейэлэрин ийааһынарыгар Степа Трофимов (Кытаанах), Гена Софронов, Ди-на Филиппов (хатылчылар) чем-пионнаатылар.

Итинэн бийиыгы комплекснай спартакиадага спорт 14 көрүһүн сууматынан Чурапчы орто оскуо-латын хамаандата эрэллээхтик бастаа, интернат-оскуола ха-маандата иккис, Чурапчы орто оскуолатын иккис хамаандата үбүс миэстэлэһиһлэр.

Иккис бөлөх кылыһылаахтары-нан Саша Попов, Одылуун уонна Ха-тылы орто оскуолаларын ха-маандалара буолулар.

Спартакиада түмүктэа ха-нык санаалары үснэһиһлэр? Бастакытынан, кэпсикки икки сылаа оройуон орто оскуола-рын икки бөлөххө араарын үчү-төй түмүгү көрдөрбөтө. Иккис-ини, кураһаһар көрүһтэриб-ит олус албаа аһыаах олодоох ос-куолаларга наһаа албаа подо-руускалаах, ол түмүгэр спорт-сменнар техничекый көрдөрүү-лэра үүнүхтээрдэр таһыны түс-түлэр. Үсүһүнэн, иккис бөлөх кылыһылаахтарыгар икки сыл үстөтэ биэр дараһын күбөн, үчү-төй арай өйдөбүһүнүк бириһтэр дараһын туттарылаһыбатылар. Төр-дүһүнэн, спартакиада сорох кө-рүһтэрин мытыллар бөдөххөтө биэр бириэһэ түмүлүүтэ та-һаарылыһа, ол курдук, хийм-һар, көпүл түстүү, волейбол куу-дук көрүһтэргэ күрөхтөһи үс нэдһэа иһинэн мытыллан бү-пүттэрэ. Ити, биллэн турар, өдө-лөргө улахан подороусканы үс-кэтэр.

Бийиылыбыт итэриэстэри иһи-ки өттүгэр туоратар наадалаах.

П. БАРАХСАНОВ,
күрөхтөһи судьуйата.

Снимокка: 5000 м дистанция-га чемпионнаабыт Чурапчы ор-то оскуолатын IX кылааһын үө-рэнээччигэ Николай Синцев фи-ниһтир.

П. Ононеников фотота.

БЭРЭЭДЭКТИЭХХЭ

Ыты иһтинин бэрээдэктэһиин туһунаа үгүстүк кэлэстэбит, туһааннаах быһаарымлар ылы-даллар эрээр Чурапчы салгы-ныгитигэр билэгни даһаны сөп-тоох дыһаллар олохтоно икк-тэр.

Ытаар, ыарымы тарбатаач-

чыларынан буолалларын таһы-нан, өбөдө-урууга кутталлаах-тары иһин барыта билэр. Онон порууга суох мэнээк сылдыар-ыттарым өлөртүүр, ытаах дыһ-тон прэзиди күүһүрдэр көм-кэллэ.

Е. ЛАЗАРЕВА.

Редантер А. Е. ЧИЧИГИНОВ.